

Ιερομάρτυς Άνθιμος, ο Ίβηρας διαφωτιστής της Βλαχίας

[Ορθοδοξία](#) / [Αγιολογία](#)

[Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Αν. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ](#)

Μία άγνωστη αλλά και συνάμα εξαιρετικά ενδιαφέρουσα προσωπικότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι ο άγ. Άνθιμος ο Ίβηρας (1650-1716). Ο ιερομάρτυς Άνθιμος υπήρξε ένας πολυμαθής λόγιος και μια από τις μεγαλύτερες εκκλησιαστικές φυσιογνωμίες της Βλαχίας. Ίδρυσε το πρώτο τυπογραφείο στη Ρουμανία και διετέλεσε Μητροπολίτης Βουκουρεστίου.

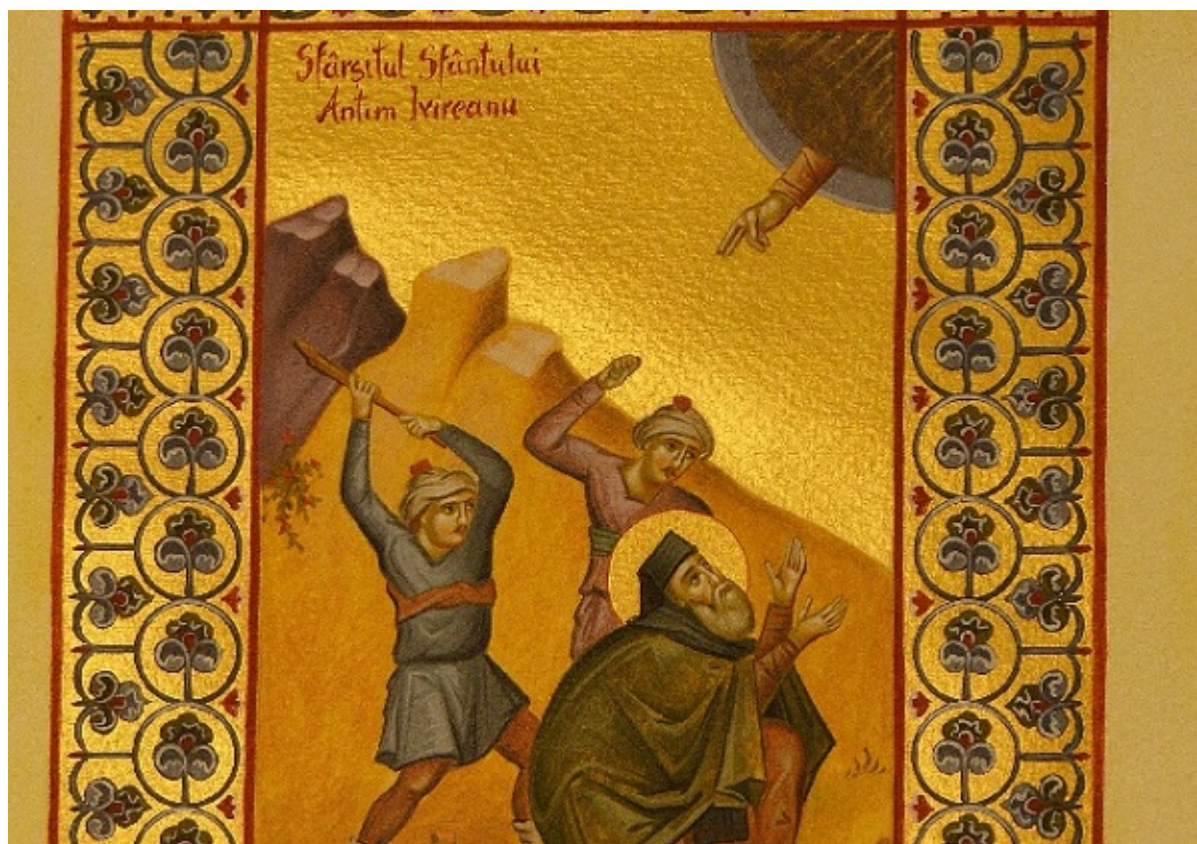
Ο άγιος γεννήθηκε στη Γεωργία (Ιβηρία) και το κοσμικό του όνομα ήταν Ανδρέας. Από μικρός είχε δείξει την καλλιτεχνική του έφεση. Διακρίθηκε για τις ικανότητές του και κάποτε συνόδευσε τον ηγεμόνα της περιοχής σε ταξίδι στη Ρωσία, με την προοπτική της ίδρυσης ενός γεωργιανού τυπογραφείου. Κατά την επιστροφή του όμως, τον απήγαγαν ληστές και τον πούλησαν ως σκλάβο. Βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη και απελευθερώθηκε με ενέργειες του Πατριάρχη Ιεροσολύμων Δοσίθεου, παραμένοντας στην υπηρεσία του. Τότε πρέπει να εκάρη μοναχός, να έμαθε ελληνικά και να μυήθηκε στην ελληνική παιδεία.

Περί το 1690 η μόρφωσή του έφτασε σε γνώση του ηγεμόνα της Βλαχίας Κωνσταντίνου Μπρανκοβεάνου, ο οποίος τον κάλεσε να μεταβεί στη χώρα του, για να οργανώσει το πρώτο τυπογραφείο της στο Βουκουρέστι. Πράγματι, ο Άνθιμος εγκαταστάθηκε εκεί και το 1694 έγινε ηγούμενος στη μονή του Σναγκόβ, όπου μετέφερε εκεί το τυπογραφείο. Στις εκδόσεις του περιλαμβάνονται το Ευαγγέλιο στη ρουμανική γλώσσα, λειτουργικά και άλλα εκκλησιαστικά βιβλία.

Παράλληλα, έμαθε σύντομα τη ρουμανική γλώσσα και προέβη σε εκκλησιαστικές μεταρρυθμίσεις, σημαντικότερη των οποίων ήταν η εισαγωγή της καθομιλουμένης (ρουμανικής) γλώσσας στη λατρεία, ώστε να είναι κατανοητή από το λαό. Ακόμη, εμπλούτισε το τυπογραφείο με τυπογραφικά στοιχεία και από άλλες γλώσσες και έτσι εκτύπωσε το κείμενο της θείας λειτουργίας στην αραβική γλώσσα (πολύτιμο για τους αραβόφωνους χριστιανούς). Πιθανότατα, η επιλογή των αραβικών εκδόσεων οφείλεται στη σύνδεση που απέκτησε με τον Πατριάρχη Δοσίθεο, η οποία τον έφερε κοντά και στις ποιμαντικές ανάγκες του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Η μεγάλη γλωσσομάθειά του (λέγεται ότι μιλούσε με ευχέρεια γύρω στις 10 γλώσσες) τον βοήθησε να πραγματοποιήσει πολλές δίγλωσσες εκδόσεις εκκλησιαστικών βιβλίων. Χάρη στην παρουσία του, η Βλαχία κατέστη σπουδαίο πνευματικό κέντρο πολιτισμού και εκκλησιαστικών γραμμάτων της εποχής του.

Δεν λησμόνησε ωστόσο την ιδιαίτερη πατρίδα του και το παλιό μισοτελειωμένο χρέος του: έτσι, με την συνδρομή και του μαθητή του, διακόνου Μιχαήλ Ιστβάνοβιτς, το 1710 βοήθησε στην ίδρυση τυπογραφείου στην Τιφλίδα, το οποίο

γλώσσα,
ν βιβλίων
οσσα.

Είναι

προφανές, ότι πέρα από την καλλιτεχνική του έφεση, η ενασχόλησή του με την τυπογραφία έγινε για καθαρά ποιμαντικούς λόγους: βασιζόταν στην πεποίθηση ότι με την τέχνη αυτή διευκολυνόταν κατεξοχήν το κατηχητικό και λατρευτικό έργο της Εκκλησίας, το οποίο έπρεπε να αναπτυχθεί κατά το μεγαλύτερο δυνατόν, ώστε να φτάσει στον πιστό λαό του Θεού, σε όποια γεωγραφική γωνιά και αν ζει και σε όποια κοινωνική τάξη και αν βρίσκεται.

Το 1705 χειροτονήθηκε επίσκοπος Ράμνιτς και το 1708 μητροπολίτης Βλαχίας. Άφησε ως παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές και το έργο του «Διδαχές», το οποίο αποτελεί συλλογή κηρυγμάτων, με βάση έργα κλασικής παιδείας. Σ' αυτό στηλιτεύει αυστηρά τη χαλάρωση των ηθών της εποχής του.

Καθώς ενίσχυσε τις τάσεις ανεξαρτησίας της τοπικής Εκκλησίας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και της χώρας από την οθωμανική εξουσία, περιήλθε σε δυσμένεια πολλών παραγόντων: των τοπικών αρχόντων, των Τούρκων και προσωπικά του νέου ηγεμόνα της Βλαχίας Νικολάου Μαυροκορδάτου. Ήδη η

πολιτική κατάσταση είχε σκληρύνει με την εκτέλεση τόσο του Κ. Μπραγκοβεάνου (1714), όσο και του διαδόχου του (1716). Ο Μαυροκορδάτος φρόντισε για την καταδίκη του Ανθίμου από τη Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου (χωρίς επαρκή υπεράσπισή του) σε αφορισμό και εξορία.

Σε ένα ταξίδι του (πιθανόν στη σημερινή Βουλγαρία), τον συνέλαβε ένα στρατιωτικό απόσπασμα και τον φόνεψε, πετώντας το πτώμα του σε παρακείμενο ποτάμι. Πιθανόν ο πρίγκιπας Μαυροκορδάτος να ενέχεται στην εξόντωσή του.

Στην περιοχή του Βουκουρεστίου ίδρυσε μονή προς τιμήν των Αγίων Πάντων, η οποία στην τοπική παράδοση φέρει το όνομά του (Antim). Φρόντισε μάλιστα να σχεδιάσει ο ίδιος την κεντρική είσοδο του μοναστηριακού συγκροτήματος, χρησιμοποιώντας γεωργιανά μοτίβα. Στο τυπικό δε της μονής, πρόβλεψε την ανεξαρτησία του από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η βιβλιοθήκη της Μονής είναι η πρώτη δημόσια βιβλιοθήκη της Ρουμανίας. Τα έσοδα του μοναστηριού όρισε να δίνονται αποκλειστικά σε φιλανθρωπίες.

Είναι ακόμη γνωστός για τις καλλιτεχνικές του επιδόσεις στη μικρογραφία και τη γλυπτική.

Εικόνες του έχουν διατηρηθεί σε τρεις ναούς στη Ρουμανία στο μοναστήρι Γκόβορα, στη Φεντελέσιου, και στη Χοταράνι. Και στις τρεις εικόνες «το ράσο του απεικονίζεται ανοικτό», το πρόσωπό του με «αετίσια μύτη, με έντονα ζυγωματικά και με μάτια γεμάτα ειλικρίνεια», που φανερώνουν «απόλυτη γαλήνη και ειλικρινείς διαθέσεις». Σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις, «είχε δυνατό σωματότυπο και έμοιαζε να είχε σκαλιστεί από ξύλο».

Η μνήμη του τιμάται στις 13 Ιουνίου από την Εκκλησία της Γεωργίας και στις 14 Σεπτεμβρίου από την Εκκλησία της Ρουμανίας (η οποία πρώτη τον αγιοκατέταξε το 1992). Αναμφισβήτητα συνετέλεσε στην εθνική αφύπνιση των Ρουμάνων, αλλά και την πολιτιστική ανάπτυξη της Γεωργίας. Επίσης, έχουν οριστεί αθλητικοί αγώνες μεταξύ Ρουμανίας και Γεωργίας, οι οποίοι περιλαμβάνουν τρόπαιο προς τιμήν του (Antim Cup).

<http://bit.ly/2ftN2aW>